

ဘဏ္ဍာရေးဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ရငွေရှာဖွေနိုင်မှုနှင့် အသုံးစရိတ်သုံးစွဲနိုင်မှု အခွင့်အာဏာကိုလေ့လာခြင်း (ရှမ်းပြည်နယ်)

ရေးသားသူများ

(က)	ဦးခင်မောင်တင့်	ဥက္ကဋ္ဌ	ဒေသန္တရစီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာ စိစစ်ရေးကော်မတီ
(ခ)	ဦးနိုင်နိုင်ဝင်း	ညွှန်ကြားရေးမှူး	ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာန
(ဂ)	ဦးသန်းအောင်	ညွှန်ကြားရေးမှူး	စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဦးစီးဌာန
(ဃ)	ဒေါ်ခင်ငုဝါရွှေ	ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး	ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန

နောက်ခံအကြောင်းအရာ

လတ်တလောဆယ်စုနှစ်များအတွင်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၌ ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံသုံးစွဲလာကြပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများတွင်သာမက ထွန်းသစ်စနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်ပါ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို ကျင့်သုံးလာကြပါသည်။ သီအိုရီအရ ဒေသန္တရအစိုးရများကို ပြည်သူနှင့် နီးကပ်စွာရှိခြင်းအားဖြင့် ၎င်းဒေသရှိပြည်သူများအတွက် အဓိကကျသည့် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများကို တုန့်ပြန်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပြီး အစိုးရ၏ တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံခြင်းများ ခိုင်မာအားကောင်းလာစေသည်ဟု လက်ခံယူဆထားပါသည်။ ဒေသန္တရအစိုးရများက တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံထားသည့် အတွက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းက ပြည်သူလိုအပ်ချက်များအတွက် ထိရောက်သော မူဝါဒနှင့် အသုံးစရိတ် သုံးစွဲမှုများဖြစ်စေသည်ဟု ယုံကြည်လက်ခံထားကြပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းတွင် ဗဟိုအစိုးရက ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ ပြည်သူ့ရေးရာ လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နိုင်စေမည့် အခွင့်အာဏာကို လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ထိရောက်သောအုပ်ချုပ်ရေးဖြစ်စေမှု၊ သာတူညီမျှမှု စဉ်းစားသုံးစွဲမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုများကို အားကောင်းစေပါသည်။ (ကမ္ဘာ့ဘဏ် ၂၀၁၀)။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းတွင် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်နေသော မျက်နှာစာ ၄ ရပ် ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းမျက်နှာစာ ၄ ရပ်မှာ နိုင်ငံရေးမဏ္ဍိုင်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးမဏ္ဍိုင်တွင်ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် ဈေးကွက်ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေါ်အခြေပြု၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗဟိုဦးစီးစနစ်မှဖယ်ခွာ၍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုဖြေလျှော့ခြင်း ခြေလှမ်းများကို စတင်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုဖြေလျှော့ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် များအရ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် ၁၄ ခု တို့တွင် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများ၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသရွေးကောက် တင်မြောက်ထားသည့် လွှတ်တော်များ နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသငါးခု၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်းတစ်ခု တို့ ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ နိုင်ငံရေးမဏ္ဍိုင်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့်အတူ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အစိုးရများကို စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကိုလည်း ခွဲဝေပေးခဲ့ပါသည်။ (ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနအတွင်းရှိ အောက်ခြေဌာနများသို့ လုပ်ငန်းတာဝန်များ လွှဲအပ်ထားခြင်းပိုသဘော ဆောင်ပါသည်) ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေတို့ပါ ဇယား ၂ က ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများ၏တာဝန်များကို ခွဲခြားထားသော် လည်း တိတိကျကျမရှိပါသေးဘဲ ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် အစိုးရများအကြား တာဝန်ခွဲခြားထားမှုကို အောက်ပါဇယားအတိုင်းတွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ (ဇယား-၁)

ဇယား ၁ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပိုင်းခြားစည်းသတ်ထားသည့် အသုံးစရိတ်ခွဲဝေမှု (တနည်းအားဖြင့် ဥပဒေပြုရေးတာဝန်)		
အခန်းကဏ္ဍ	တာဝန်ခံထားသောအစိုးရ	မှတ်ချက်
နိုင်ငံခြားရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	
နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်ရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	
ကာကွယ်ရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	
ရဲတပ်ဖွဲ့	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	
ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒ	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရ	
စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရ	
ငွေကြေးမူဝါဒ	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	
လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရ	တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများတွင် အနည်းငယ်သာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိ
ပညာရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချလာ
ကျန်းမာရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချလာ
လျှပ်စစ်	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရ	
လမ်းပန်း	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရ	
စက်မှု နှင့် စိုက်ပျိုးရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရ	
လူမှုဖူလုံရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	
နယ်စပ်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး	ပြည်ထောင်စုအစိုးရ	
စည်ပင်သာယာနှင့် မြို့ပြစီမံခန့်ခွဲမှု	တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရ	

မှတ်ချက် - ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများအကြား လုပ်ငန်းတာဝန်ခွဲခြားစည်းသတ်ထားမှုမှာ ခွဲခြားသိရှိရန် ခက်ခဲသည်လည်းရှိပါသည်။ ကဏ္ဍအများအပြားတွင် ဥပဒေပြုရေးအခွင့်အာဏာနှင့် ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေခွင့်အာဏာမှာ ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အကြား ထပ်နေသည်လည်းရှိသလို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြထားသည် သို့မဟုတ်၊ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဥပဒေကို ပြန်လည်ရည်ညွှန်းထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ကဏ္ဍအများအပြားမှာ (ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော်လည်း) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမတိုင်ခင်က ပုံဖော်ထားသည့် အင်စတီကျူးရှင်းများ (ဥပမာ ပြည်ထောင်စုဥပဒေများ၊ ဌာနတွင်း အမိန့်ညွှန်ကြားချက်များ နှင့် အုပ်ချုပ်မှုပုံသဏ္ဍာန်များ) ကြောင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများကို အခွင့်အာဏာမပေးထားခြင်း သို့မဟုတ်၊ အနည်းငယ်သာ ပေးထားခြင်းမျိုးလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။

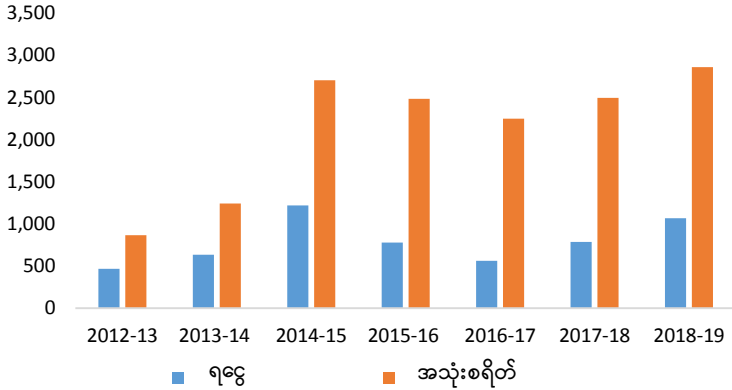
ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် ရှင်းလင်းသော ဘဏ္ဍာငွေ ရှာဖွေနိုင်ခွင့် နှင့် အသုံးစရိတ် တာဝန်များမှာ အရေးပါပါသည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရများအကြား လုပ်ငန်းတာဝန်များ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ခွဲဝေထားမှုမရှိခြင်းက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းမှ ထွက်ပေါ်လာမည့် အကျိုးရလဒ်များကို ပြည့်ပြည့်ဝတရရှိရန် ခက်ခဲစေပါသည်။ အခြေခံကျသည့် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများကို ဖြည့်ဆည်းပေးရသော ဒေသန္တရအစိုးရများ အတွက် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်သည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချပေးထားသော အခွင့်အာဏာမရှိပါက အခြေခံပြည်သူ့ရေးရာလိုအပ်ချက်များအတွက် ဝန်ဆောင်မှုများပေးရန်နှင့် ကတိကဝတ်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် ခက်ခဲစေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ ရငွေရှာဖွေနိုင်ခွင့် တနည်းအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေး အခွင့်အာဏာဟုဆိုရာတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများက မိမိတို့၏ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေများအပေါ် စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှု (အခွန်အခြေချထွင်မှု၊ အခွန်နှုန်းထား ပြင်ဆင်သတ်မှတ်မှု စသည်တို့) မှာလည်း အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်ကို သိရှိထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယခုမူဝါဒစာတမ်း၏ ကျန်ရှိသောအပိုင်းများတွင် ရှမ်းပြည်နယ်၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းတွင် ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်မညီမျှမှုများကို ဥပမာထား ဆွေးနွေးမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းမညီမျှမှုများ၏ အကျိုးဆက်နှင့် မူဝါဒအကြံပြုချက်များကို တင်ပြသွားပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် ၂၀၁၁ - ၂၀၁၂ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် နှစ်လယ်မှစတင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအရ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာန (ရုံးခွဲ) များကို တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် များတွင် စတင်ဖွင့်လှစ်ထားရှိပြီး ထိုဌာနမှ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေပါ ဌာနအဖွဲ့အစည်းများ၏ ရငွေအသုံးစရိတ်များကို စုစည်းတင်ပြခြင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးခွင့်ပြုမိန့်ထုတ်ပေးခြင်းများကို အဓိကဆောင်ရွက်ပေး ရပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များရှိ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဦးစီးဌာနများက ပြည်ထောင် စုအတွက်သာမက တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များ၏ ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်များကို စုစည်းတင်ပြရန် တာဝန်ခံ ဆောင်ရွက်ပေးရပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေပါ ဇယား ၂ နှင့် ၅ တို့က တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များရှိ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဌာနများကို ရငွေရှာဖွေမှုနှင့် အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှုတို့တွင် အခွင့်အာဏာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပေးထားပါသည်။ ၎င်းအခွင့်အာဏာ အရလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေပါဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများ သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနကို တာဝန်ခံရသလို တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများကိုလည်း တာဝန်ခံထားရပါ သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများသည် အထွေထွေအစိုးရတစ်ရပ်လုံးတွင် ယခင်က ထက် ပိုမိုအရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်လာလျက်ရှိပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ စုစုပေါင်း ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များသည် ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ကျပ် ၂.၈၆ နှင့် ၁၀.၆ ဘီလီယံ အသီးသီးရှိမည်ဖြစ်ပါသည် (ပုံ - ၁)^{1,2,3}။ ဘဏ္ဍာရေးဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု စတင်ခဲ့သည့် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေး နှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ စုစုပေါင်းရငွေနှင့် အသုံးစရိတ် ၄၆၇ ဘီလျံ၊ ၈၆၄ ဘီလျံတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ် ကြည့်လျှင် သိသိသာသာ မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

(ပုံ - ၁) တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေစာရင်း
၂၀၁၂-၁၃ မှ ၂၀၁၈-၁၉ , ကျပ် ဘီလီယံ

မြန်မာနိုင်ငံသည် နှိုင်းယှဉ်နိုင်သည့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ၊ အာဆီယံနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ဗဟိုချုပ် ကိုင်မှု အားကြီးနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ (ပုံ - ၂) တွင် နှိုင်းယှဉ်နိုင်ငံများ၏ ဂျီဒီပီနှင့် အစိုးရအသုံးစရိတ်အချိုး (အထွေ

¹ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မတိုင်ခင်က ဘဏ္ဍာနှစ်မှာ ဧပြီလမှ မတ်လအထိဖြစ်ပြီး ၂၀၁၈-၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစ၍ အောက်တိုဘာလမှ စက်တင်ဘာလအထိသို့ ပြောင်းလဲ ပါသည်။ မတူညီသည့် ဘဏ္ဍာရေးကာလ ၂ ခုကို ချိတ်ဆက်ပေးနိုင်ရန် ဘဏ္ဍာရေးအကူးအပြောင်းကာလ ၆ လကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလမှ စက်တင်ဘာလအထိ ထားရှိ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၁၂ လတာ အပြည့် ဘဏ္ဍာနှစ်အလိုက် အခြေအနေများကို နှိုင်းယှဉ်တင်ပြနိုင်ရန် ၎င်း ဘဏ္ဍာရေးအကူးအပြောင်းကာလ ၆ လကို လေ့လာမှုများမှ ဖယ်ချန်ထားပါသည်။

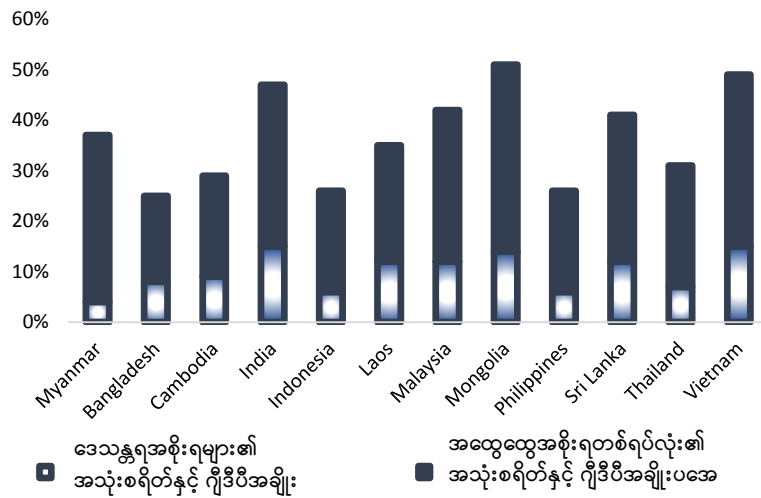
² ၂၀၁၂-၁၃ နှင့် ၂၀၁၃-၁၄ အတွက် ဘတ်ဂျက်အမှန်ကိန်းဂဏန်းများ၊ ၂၀၁၄-၁၅ အတွက် ရှေ့ပြေးအမှန်ကိန်းဂဏန်းများ၊ ၂၀၁၅-၁၆ အတွက် ပြုပြင်ပြီးခန့်မှန်းခြေကိန်း ဂဏန်းများ၊ ၂၀၁၆-၁၇၊ ၂၀၁၇-၁၈ နှင့် ၂၀၁၈-၁၉ တို့အတွက် ဘတ်ဂျက်ခန့်မှန်းခြေကိန်းဂဏန်းများကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တစ်ခုတည်းအတွက် လေ့လာ မှုများတွင် ၂၀၁၅-၁၆ နှင့် ၂၀၁၆-၁၇ အတွက် ရှေ့ပြေးအမှန်၊ ၂၀၁၇-၁၈ အတွက် ပြုပြင်ပြီးခန့်မှန်းခြေ၊ ၂၀၁၈-၁၉ အတွက် ဘတ်ဂျက်ခန့်မှန်းခြေကို အသုံးပြုထားပါသည်။

³ ဤ နေရာတွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေတွင် အထွေထွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ (grant transfer) တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ဖယ်ထုတ်ထားနိုင် ပါသည်။ အခြားလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများဖြစ်သည့် အခွန်ဝေစု၊ မဲဆန္ဒနယ်ထောက်ပံ့ငွေနှင့် ၂၀၁၆-၁၇ မတိုင်ခင်ကရှိခဲ့သည့် အထူးကိစ္စရပ်အလိုက် ထောက်ပံ့ငွေများမှာ အမှန်တကယ် မည်ရွေမည်မျှရှိခဲ့သည်ကို ယခုလေ့လာရာတွင် မသိနိုင်သည့်အတွက် ၎င်းရငွေများကို ကိုယ်တိုင်ရငွေအဖြစ်သာ ယူဆ၍ ထည့်သွင်းထားပါသည်။

ထွေအစိုးရတစ်ရပ်လုံးအတွက် နက်ပြာနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် အပြာဖျော့) ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ၎င်းအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် အခြားနိုင်ငံအများစုနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် မြင့်မားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ၎င်းမှာ ဗဟိုဦးစီး အမိန့်ပေးစီးပွားရေးစနစ်၏ အမွေများနှင့် ကြီးမားသည့် တရားဝင်မဟုတ်သောစီးပွားရေးကဏ္ဍတို့နှင့်လည်း တစ်စုံတစ်ရာ ပတ်သက်နိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိုးရအသုံးစရိတ်-ဂျီဒီပီ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၃၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိသော်လည်း ၎င်းတွင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများ အသုံးစရိတ်-ဂျီဒီပီ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၄ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

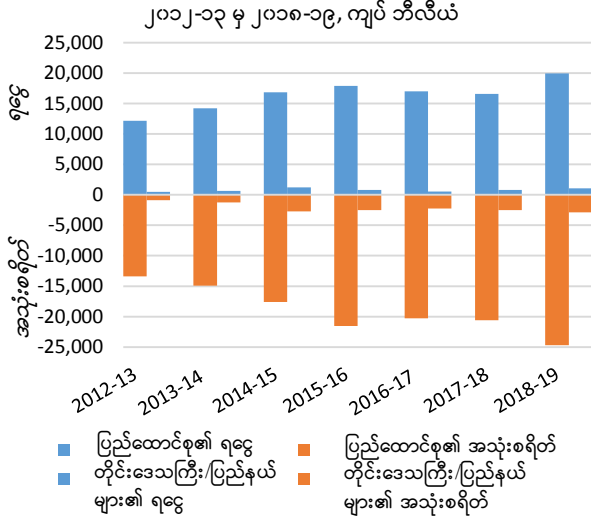
(ပုံ - ၂) အခြားနိုင်ငံအများစုထက်မြင့်မားသော နိုင်ငံများရှိ ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်နှင့် ဂျီဒီပီအချိုး

၂၀၁၀ ခုနှစ် (မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ၂၀၁၅ ခုနှစ်), ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ဂျီဒီပီအချိုး

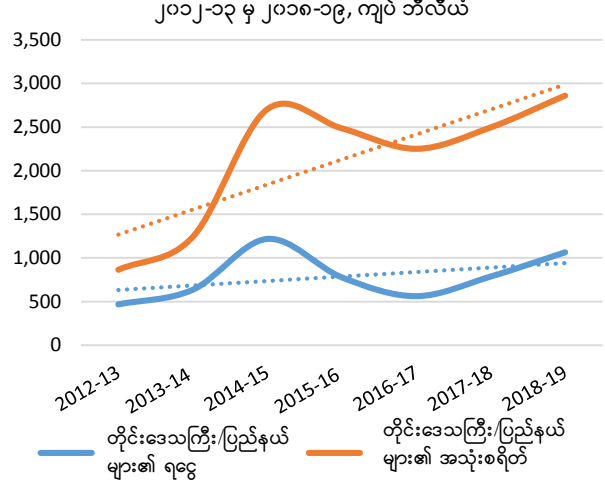

တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ရငွေနှင့်အသုံးစရိတ်များသည် အရွယ်အစားအရ ကြီးမားလာ သော်လည်း အစိုးရတစ်ရပ်လုံးနှင့် ရာခိုင်နှုန်းအရနှိုင်းယှဉ်လျှင် သိသိသာသာ ပြောင်းလဲခြင်းမရှိသည်ကိုတွေ့ရပြီး အထူးသဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ရငွေရှာဖွေနိုင်မှုတွင် ပြောင်းလဲမှုမရှိသည်ကို တွေ့ရသည် (ပုံ - ၃)။ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ရငွေသည် အစိုးရတစ်ရပ်လုံး၏ ၄ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၈-၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၅ ရာခိုင်နှုန်း သို့ မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ အသုံးစရိတ်တွင်မူ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် အစိုးရတစ်ရပ်လုံး၏ ၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၈-၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းသို့ မြင့်တက်လာသည် ကိုတွေ့ရသည်။ ကိန်းဂဏန်းအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ရငွေနှင့်အသုံးစရိတ်သည် ၂၀၁၂-၁၃ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ကျပ် ၁.၀၆ နှင့် ၂.၈၆ ထရီ လီယံ အသီးသီးရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် အစိုးရတစ်ရပ်လုံး၏ ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်သည် ကျပ် ၂၁ နှင့် ၂၇.၆ ထရီလီယံသို့ မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ ၂၀၁၈- ၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အထိ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်သည် ၂၃၀ ရာခိုင်နှုန်း မြင့် တက်ခဲ့ပြီး ရငွေသည် (အသုံးစရိတ်နှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် လျော့နည်း၍) ၁၃၀ ရာခိုင်နှုန်းသာ မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည် (ပုံ - ၄)။

(ပုံ - ၃) ပြည်ထောင်စု နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ

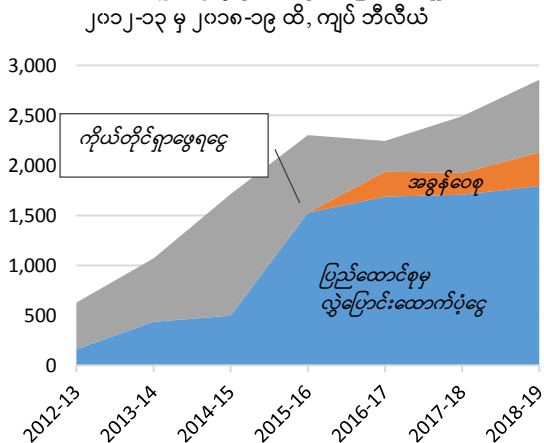

(ပုံ - ၄) တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ၏ ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ် ဦးတည်ရာ လမ်းကြောင်း

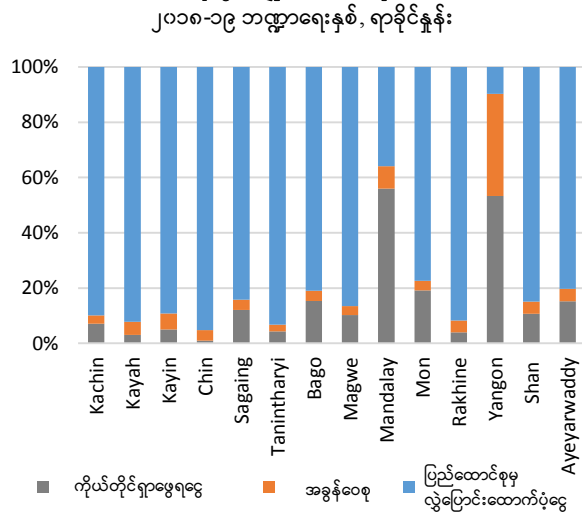

တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များသည် ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေပေါ်မှီခိုနေပါသည်။⁴ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များသို့ ပြည်ထောင်စုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေနှင့် အခွန်ဝေစုသည် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ၏ စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်၏ ၆၃ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၁၂ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီး ရှိပါသည်။ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေများဖြစ်သည့် အခွန်ရငွေနှင့် အခြားသာမန်ရငွေများသည် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ၏ စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကိုသာလျှင်ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေဖြည့်ဆည်းနိုင်မှုသည် စီးပွားရေးအချက်အခြာဖြစ်သည့် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင်သာ စုစုပေါင်း အသုံးစရိတ်၏ ၅၃ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၅၆ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီးရှိပြီး အခြားတိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များတွင်မူ ပျမ်းမျှ ၉ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကျန်ရှိသောအပိုင်းများတွင် ရှမ်းပြည်နယ်၏ ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ် မညီမျှမှုများကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးသွားမည် ဖြစ်သည်။

(ပုံ - ၅) တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရငွေ နှစ်အလိုက်ပြောင်းလဲမှု

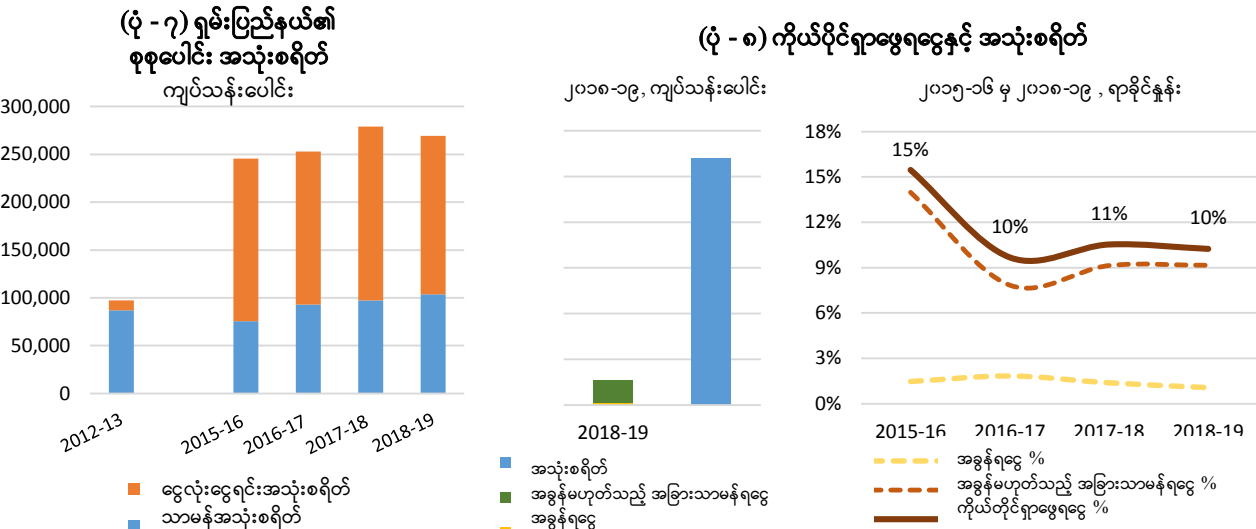
(ပုံ - ၆) တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ၏ ရငွေအမျိုးအစားအလိုက်

⁴ ဤနေရာတွင် ၂၀၁၆-၁၇ မတိုင်ခင်ကရှိခဲ့သည့် အထူးကိစ္စရပ်အလိုက် ထောက်ပံ့ငွေများနှင့် မဲဆန္ဒနယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့ငွေများမှာ အရွယ်အစားအားဖြင့် သေးငယ်သည့်အလျောက် ယခုလေ့လာမှုမှ ဖယ်ချန်ထားပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ

ရှမ်းပြည်နယ်၏ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်သည် ၂၀၁၂ - ၂၀၁၃ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း ၂ ဆခန့် မြင့်တက်လာပါသည်။ အထူးသဖြင့် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ် သိသိသာသာ မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့ရပါသည် (ပုံ - ၇)^၅။ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ပြည်နယ်အသုံးစရိတ်စုစုပေါင်းသည် ကျပ် ၂၆၉ ဘီလီယံ ရှိပြီး ပြည်နယ်၏ ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေ (အခွန်ရငွေ နှင့် အခြားသာမန်ရငွေ) မှာ ကျပ် ၂၇.၆ ဘီလီယံ ခန့်သာရှိရာ အသုံးစရိတ်စုစုပေါင်း၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာလျှင် ဘဏ္ဍာငွေဖြည့်ဆည်းနိုင်သည်ကိုတွေ့ရသည် (ပုံ - ၈)။ အခြားသာမန်ရငွေသည် ကိုယ်ပိုင်ရငွေ၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ဖြစ်ပြီး ၎င်းကို စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များက အဓိကကောက်ခံရရှိပါသည်။ ကျန် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အခွန်အကောက်မှ ရငွေများဖြစ်ပါသည်။ အထက်ပါအပိုင်းတွင် အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှုနှင့် ရငွေ မညီမျှမှုအခြေအနေများကို ဆွေးနွေးခဲ့ပြီး ကျန်ရှိသောအပိုင်းများတွင် ရှမ်းပြည်နယ်၏ ကိုယ်ပိုင်ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်မညီမျှမှု ကြီးမားခြင်းအကျိုးဆက်များနှင့် မူဝါဒအဆိုပြုချက်များကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါမည်။

ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေများကို ရှမ်းပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေအတွင်းရှိ ဌာန/အဖွဲ့အစည်းများမှ အခွန်အကောက် ၈ မျိုးနှင့် အခြားသာမန်ရငွေများဖြစ်သည့် အဆောက်အအုံငှားရမ်းခများ၊ လိုင်စင်ခများ၊ ဒဏ်ကြေးငွေ စသည်များမှ ရရှိပါသည်။^၆ လက်တွေ့တွင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ အခွန်အကောက်အမျိုးအစားများနှင့် အခြားသာမန်ရငွေ အမျိုးအစားများမှာ ခွဲခြားနိုင်ရန် ခက်ခဲပြီး၊ အချို့အခွန်အကောက်ရငွေများသည် သာမန်ရငွေများအသွင်ပိုဆောင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဥပမာ- ယစ်မျိုးခွန်နှင့် အင်းအိုင်ခွန် တို့သည် အခွန်အဖြစ်သတ်မှတ်၍ စာရင်းရေးသွင်းသော်လည်း လုပ်ငန်းလိုင်စင်များ အတွက် ကောက်ခံသည့်ရငွေများသာဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် အသုံးစရိတ်ပိုင်းမှာ ကဲ့သို့ပင် ရငွေပိုင်းတွင်လည်း လက်ရှိဘဏ္ဍာရလမ်းများမှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေခွင့်ပြုထားသလောက် ရမရ နှင့်/သို့မဟုတ် ရငွေရှာဖွေခွင့်အာဏာအတွင်း ရငွေတိုးတက်ရရှိအောင် မည်မျှ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်ကို သဘောပေါက်ရန်ခက်ခဲစေပါသည်။

^၅ ၂၀၁၂-၁၃၊ ၂၀၁၅-၁၆ နှင့် ၂၀၁၆-၁၇ တို့အတွက် ရှေ့ပြေးအမှန်၊ ၂၀၁၇-၁၈ အတွက် ပြုပြင်ပြီးခန့်မှန်းခြေ နှင့် ၂၀၁၈-၁၉ အတွက် မူလဘတ်ဂျက်ခန့်မှန်းခြေကိန်းဂဏန်းများကို အသုံးပြုပါသည်။
^၆ ငွေလုံးငွေရင်းနှင့် ကြွေးမြီရငွေများမှာ နှစ်စဉ် ရရန်မရေရာသည့် ရငွေများဖြစ်သည့်အတွက်လည်းကောင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်ဘတ်ဂျက် အခြားရငွေအမျိုးအစားများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ရန် သေးငယ်သည့်အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း ဖယ်ချန်ထားပါသည်။

ဇယား ၂ - ကိုယ်ပိုင်ရှာဖွေရငွေ အမျိုးအစားများ		
(က) အခွန်အကောက်ရငွေ		(ခ) အခွန်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ယစ်မျိုးခွန် ▪ မြေယာခွန် ▪ တာတမံခွန် ▪ ဓာတ်သတ္တုခွန် ▪ အင်းအိုင်ခွန် ▪ သစ်တောခွန် ▪ ပစ္စည်းခွန် ▪ ဘီးခွန် 	<p>အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန</p> <p>ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန</p> <p>သစ်တောဦးစီးဌာန</p> <p>စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ပစ္စည်းများရောင်းချရငွေနှင့် ဆောင်ရွက်ပေးမှု အတွက်ရငွေများ ▪ ဌာနရမ်းခနှင့် အခကြေးငွေများ ▪ လုပ်ငန်းလိုင်စင်ခများ ▪ အခွင့်အရေးလိုင်စင်ခများ ▪ အဆောက်အအုံကြီးကြပ်ခရငွေများ ▪ ဒဏ်ကြေးငွေများ ▪ အသေးစားပစ္စည်းများရောင်းရငွေများ ▪ အခြားသော သာမန်ရငွေများ

ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တို့အကြား လုပ်ငန်းတာဝန်ခွဲဝေမှုများ ရှင်းလင်းမှု မရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ လုပ်ငန်းတာဝန်ခွဲခြားပေးထားမှုများနှင့် လက်ရှိအမှန်တကယ် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် လုပ်ငန်းတာဝန်ခွဲဝေမှုများနှင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ဌာနဖွဲ့စည်းပုံများကိုလည်း ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်ပါ သည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပေးထားချက်အခွင့်အာဏာများရှိသော်လည်း ထိုဥပဒေမတိုင်ခင်က ရှိခဲ့သည့် ဥပဒေများနှင့် ဌာနဖွဲ့စည်းပုံများမှာ လွှမ်းမိုးထားလျက်ရှိသေးသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အကောက်ခွန်၊ ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်တို့သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေအရ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများကို ကောက်ခံခွင့်ပြုထားသော်လည်း ဌာနဖွဲ့စည်းပုံ၊ တနည်းအား ဖြင့် ၎င်းရငွေများကို ကောက်ခံစီမံအုပ်ချုပ်ခွင့်မှာ ပြည်ထောင်စုကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေဌာနများတွင်သာ ရှိနေသေးသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ဌာနဖွဲ့စည်းပုံ၊ စီမံအုပ်ချုပ်ခွင့်နှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များတွင်မရှိပါက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ် များကိုဆောင်ရွက်ရန် ခက်ခဲစေနိုင်ပါသည်။

ဇယား ၃ - တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခွင့်အလမ်းများနှင့် ၎င်းအခွင့်အလမ်းများနှင့် အံ့ကိုက်မဖြစ်သေးသည့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်		
ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်	သက်ဆိုင်ရာဌာန	ဥပဒေ
- ယစ်မျိုးခွန်	အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန*	၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ
- အာမခံလုပ်ငန်းဆိုင်ရာအခွန်အခ	အာမခံလုပ်ငန်း**	
- Capital Tax	ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန**	
- ဝင်ငွေခွန်ဆိုင်ရာအခွန်အခ	ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန**	
- ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဆိုင်ရာအခွန်အခ	ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန**	
- အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာအခွန်အခ	ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန**	
- သယံဇာတထုတ်ယူခြင်းများအပေါ် ကောက်ခံသည့် အခွန်အခ	သက်ဆိုင်ရာဌာနများ/နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ**	
- စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာအခွန်အခ	စက်မှုဝန်ကြီးဌာန**	
- လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အခွန်အခ	လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန**	
- ကိုယ်ပိုင်ကြောင်းနှင့် သင်တန်းများဆိုင်ရာ အခွန်အခ	ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန**	
- ပုဂ္ဂလိက ဆေးရုံများနှင့် ဆေးခန်းများဆိုင်ရာ အခွန်အခ	ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန**	၂၀၁၅ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ

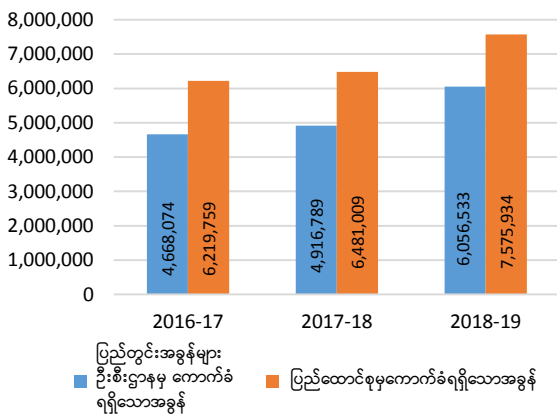
* ထွေ/အုပ်ချုပ်မှုသည် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် ဘတ်ဂျက်တွင်ပါဝင်ပြီး ယစ်မျိုးရောင်းချခွင့် နှင့် ဆက်စပ်လိုင်စင်များအတွက် ယစ်မျိုးခွန် ကောက်ခံ ပါသည်။ အမှန်တကယ်တမ်းတွင် ယစ်မျိုးခွန်မှာ လိုင်စင်ကြေးဆိုသည့်သဘောထက် ပြည်ထောင်စု အခွန်အကောက်ဥပဒေ (၂၀၁၆၀ အရ ပြည်တွင်း အခွန်များဦးစီးဌာနက အရက်/ ဆေးလိပ်/ ဆေးရွက်ကြီးတို့အပေါ်ကောက်ခံသည့် အထူးကုန်စည်ခွန်နှင့် သဘောတရားချင်း ပိုမိုနီးစပ်ပါသည်။⁷

** ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်အောက်တွင်ရှိဆဲ ဌာန/အဖွဲ့အစည်းများ/ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ**

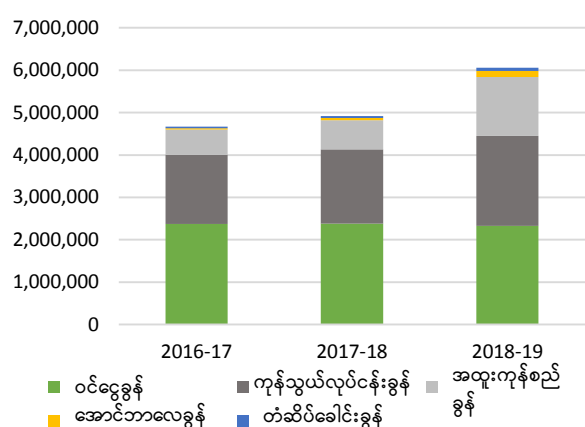
⁷ See “What is in the wallet? : Public Money in Myanmar’s States and Regions”, Idrim Valley et al. (2018),Source : <https://rimyanmar.org/>

ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ အခွန်ကောက်ခံနိုင်ခွင့်အာဏာကို ကိန်းဂဏန်းများဖြင့်ဖော်ညွှန်းလျက် ယခုအပိုင်းတွင် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ အခွန်အကောက်ရငွေနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း ရငွေများကို ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါမည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကအခွန်အကောက်ရငွေ ရှာဖွေပေးသည့် ဌာနတစ်ခုဖြစ်ပြီး ၎င်း၏အခွန်အကောက်ရငွေသည် ပြည်ထောင်စု အခွန်အကောက်ရငွေ၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်ရှိပါသည်။^၈ စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ကိန်းဂဏန်းများအရ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ ကောက်ခံရရှိငွေသည် ကျပ် ၆ ထရီလီယံခန့် ရှိမည်ဟုခန့်မှန်းပြီး ၎င်းသည် ဂျီဒီပီ၏ ၆ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် ညီမျှပါသည်(ပုံ - ၉)^၉။ ဝင်ငွေခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် နှင့် အထူးကုန်စည်ခွန်တို့သည် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ အဓိကဝင်ငွေအရင်းအမြစ်များဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ခန့်မှန်းခြေစာရင်းများအရ ဝင်ငွေခွန် ကျပ် ၂.၃ ထရီလီယံ၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ကျပ် ၂.၁ ထရီလီယံ နှင့် အထူးကုန်စည်ခွန် ကျပ် ၁.၄ ထရီလီယံခန့် ကောက်ခံ ရရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအခွန်အကောက်ရငွေ၏ ၃၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် ၂၃ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီး ရှိပါသည် (ပုံ - ၁၀)။

(ပုံ - ၉) ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးနှင့် ပြည်ထောင်စုမှကောက်ခံရရှိသောအခွန်အမျိုးမျိုး
၂၀၁၆-၁၇ မှ ၂၀၁၈-၁၉, ကျပ်သန်းပေါင်း

(ပုံ - ၁၀) ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ ကောက်ခံရရှိသောအခွန်အမျိုးအစားများ
၂၀၁၆-၁၇ မှ ၂၀၁၈-၁၉ ထိ, ကျပ်သန်းပေါင်း

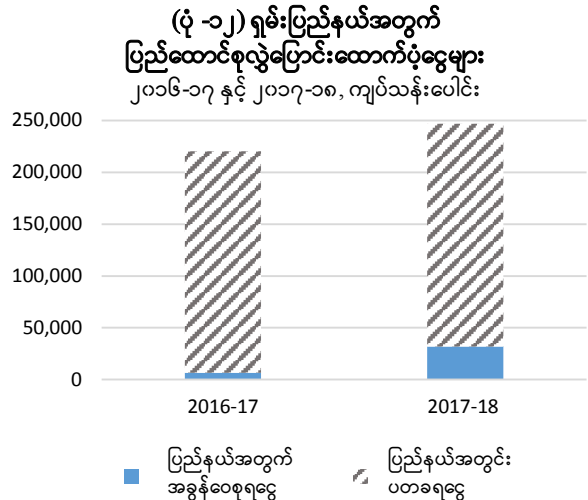
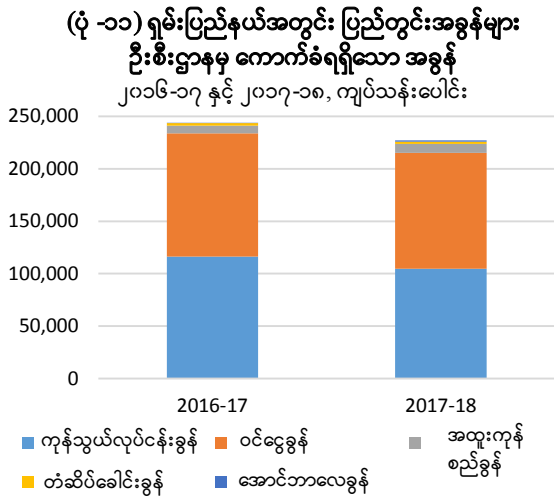
၂၀၁၆-၂၀၁၇ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နှင့် ၂၀၁၇-၂၀၁၈ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်များတွင် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း ပြည်ထောင်စုအခွန်အကောက် ၅ မျိုးအတွက် ကောက်ခံရရှိငွေသည် ကျပ် ၂၄၃ ဘီလီယံနှင့် ၂၂၇ ဘီလီယံ အသီးသီးရှိပါသည် (ပုံ - ၁၁)။ ၎င်းတို့သည် သက်ဆိုင်ရာဘဏ္ဍာရေးနှစ်များအတွက် ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်မှ အသုံးစရိတ်၏ ၉၆ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၈၁ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီးရှိပါသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များတွင်ကောက်ခံသော ယစ်မျိုးခွန်သဘောဆောင်သည့် အထူးကုန်စည်ခွန်တစ်ခုတည်းပင်လျှင် ပြည်နယ်ဘတ်ဂျက်ပါအခွန်အကောက်ရငွေများထက် ၂ ဆခန့် မြင့်မားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ လက်ရှိဘဏ္ဍာခွဲဝေမှုအစီအစဉ်အရ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန အခွန်ရငွေ၏ အချိုးကျရာခိုင်နှုန်းကို ကောက်ခံရရှိသည့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်သို့ ခွဲဝေပေးပါသည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်လာခြင်းနှင့် အခွန်စီမံခန့်ခွဲမှု ကောင်းမွန်လာခြင်းတို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များသို့ခွဲဝေပေးသည့် အခွန်ဝေစုသည် နောင်တွင်ပိုမိုအရေးပါသည့် ရငွေအမျိုးအစားဖြစ်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်က

^၈ ပြည်ထောင်စု၏ citizen's budget (၂၀၁၆-၁၇, ၂၀၁၇-၁၈, ၂၀၁၈-၁၉)

^၉ ပြည်ထောင်စု၏ citizen's budget (၂၀၁၈-၁၉)။ ပြည်ထောင်စုက ခန့်မှန်းတွက်ချက်သည့် အခွန်ရငွေ-ဂျီဒီပီအချိုးမှာ ၇.၁၄ % ဖြစ်ပါသည်။

အခွန်ဝေစုကျပ် ၃၂ ဘီလျံခန့် ရရှိပြီး ပြည်နယ်အတွင်း ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက ကောက်ခံရရှိသည့် ပမာဏ၏ ၁၄ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်ပါသည်။¹⁰

ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ် အခွင့်အာဏာမညီမျှခြင်း၏ အကျိုးဆက်များ

(၁) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာအကန့်အသတ်များ

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးမှအပ အခြား တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များကဲ့သို့ပင် ရှမ်းပြည်နယ်သည်လည်း ပြည်ထောင်စုထောက်ပံ့ငွေပေါ် မှီခိုနေရသည်ကို တွေ့ရပြီး ဘဏ္ဍာရေးအရ အကန့်အသတ်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ တာဝန်ဝတ္တရားများ (တနည်း အသုံးစရိတ်) နှင့် ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေရငွေကြား ခြားနားမှုက ပြည်ထောင်စုထောက်ပံ့ငွေပေါ် ကြီးကြီးမားမား မှီခိုနေရသည်ကို ဖော်ပြပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များသည် တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့သော ပြည်ထောင်စုထောက်ပံ့ငွေကို အဓိက မှီခိုနေခြင်းကြောင့် နှစ်ရှည်စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်လည်းကောင်း အခက်အခဲရှိစေနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လုပ်ဆောင်ရန် အကန့်အသတ်ဖြစ်စေပြီး ၎င်းက ကိုယ်တိုင်ရငွေ တိုးမြှင့်ရှာဖွေနိုင်မှုကို ပြန်၍ အားနည်းစေပါသည်။

ဒေသန္တရ အခွန်ရငွေနှင့် အခွန်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေများအပေါ် စီမံဆုံးဖြတ်နိုင်မှုနှင့် ကြီးကြပ်ကောက်ခံနိုင်စွမ်းမှာလည်း မေးခွန်းထုတ်စရာရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုထောက်ပံ့ငွေပေါ်မှီခိုမှုကို လျှော့ချနိုင်ရန် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများအနေဖြင့် အခွန်မူဝါဒအပေါ် လက်တွေ့ ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှုနှင့် အခွန်စနစ်စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အချို့တို့က အခွန်အခြေပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အခွန်နှုန်းထားများ ပြောင်းလဲမှုများ ပါဝင်သည့် အခွန်ဥပဒေသစ်များပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း လက်တွေ့တွင် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် အခက်အခဲအချို့လည်းရှိနေပါသေးသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမတိုင်ခင်ကတည်းကရှိခဲ့သည့် ပြည်ထောင်စုဥပဒေများကို အစားထိုးနိုင်ရန် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များအကြား ညှိနှိုင်းမှု၍ လိုအပ်သလို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များ၏ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေနိုင်မှု အခွင့်အာဏာကို အပြည့်အဝကျင့်သုံးနိုင်ရန် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ (အစိုးရ

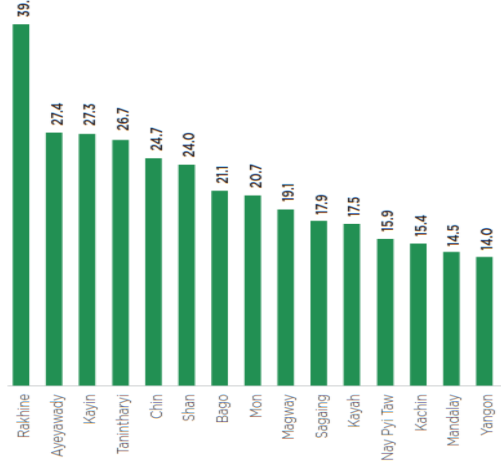
¹⁰ ၂၀၁၇-၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မတိုင်ခင်အထိ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက အခွန်ကောက်ခံရရှိသည့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်သို့ သတ်မှတ်ရာခိုင်နှုန်းများဖြင့် အခွန်ဝေစု ပြန်ခွဲပေးပါသည်။ ၂၀၁၈-၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစ၍ အခွန်ဝေစုကို နည်းလမ်း ၂ မျိုးဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ခွဲဝေပေးပါသည် (က) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကောက်ခံရရှိသည့် ပြည်တွင်း အခွန်များဦးစီးဌာနက ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်ရငွေများကို အခွန်ကောက်ခံရရှိသည့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်သို့ သတ်မှတ်ရာခိုင်နှုန်းများဖြင့် ခွဲဝေပေးခြင်း (ခ) နိုင်ငံပိုင် ကဏ္ဍကောက်ခံရရှိသည့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ ကောက်ခံရရှိငွေများကို grant transfer လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့သည့်အတိုင်း ညွှန်ကိန်း ၆ ဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအလိုက် ခွဲဝေပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

စနစ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ) ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကိုလည်း ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ၏အောက်တွင်ရှိသည့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များကဲ့သို့ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုမှ လုံလုံးလျားလျား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် တစ်ခုတည်းသောဌာနဖြစ်ပါသည်။

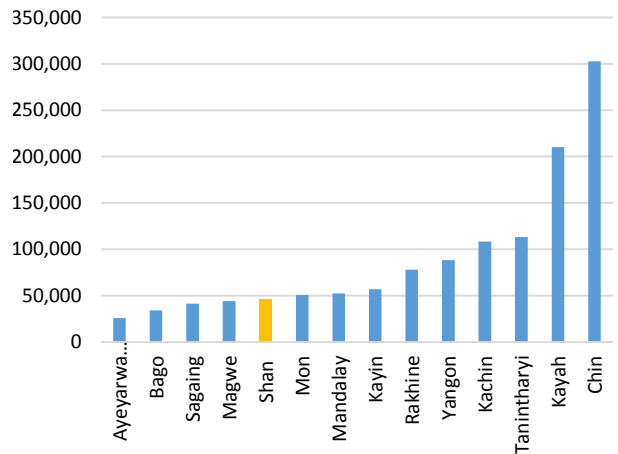
(၂) ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဘဏ္ဍာငွေအကန်အသတ်ရှိခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များအများစုမှာ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေပေါ်မီခိုနေရပြီး ၎င်းမှာ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အသုံးစရိတ်မလုံလောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အကြောင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်သည် ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းသည့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များအလိုက် လူမှုဘဝအခြေအနေများကိုစစ်တမ်းကောက်ခံထားသော ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များအရ ရှမ်းပြည်နယ်သည် လူမှုဘဝအားနည်းသော ဒေသများတွင် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည် (ပုံ - ၁၃)¹¹။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ရှမ်းပြည်နယ်၏ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ကျခံသုံးစွဲသော လူတစ်ဦးကျအသုံးစရိတ်ကိုကြည့်လျှင် ကျပ် ၄၆၂၇၃ ရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်များအနက် တစ်ဦးကျအသုံးစရိတ် အနည်းဆုံး ပြည်နယ်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

(ပုံ -၁၃) တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အလိုက်၏ လူမှုဘဝညွှန်ကိန်း (World Bank's multidimensional welfare index)

(ပုံ-၁၄) တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အလိုက် ဘတ်ဂျက်မှ လူတစ်ဦးကျ အသုံးစရိတ် ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ၊ တစ်ဦးကျလျှင်ကျပ်

ဘတ်ဂျက်အကန်အသတ်များက ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ၏ အရည်အသွေးကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များအစိုးရများသည် ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုများကို ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ခံထားရခြင်း မရှိသော်လည်း အခြားပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများဖြစ်သော မြို့ပြစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ တိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ယူထားပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လေးပုံတစ်ပုံစာ ကျယ်ဝန်းပြီး တောင်တန်းထူထပ်သော ဒေသလည်း ဖြစ်ပါသည်။ လမ်းဦးစီးဌာန၏ ကိန်းဂဏန်းများအရ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ၌ ၎င်းဌာန၏လမ်းကွန်ယက်မှာ ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း ၆၃၃၉ မိုင်ရှိပြီး ၎င်းဌာနလက်အောက်ရှိ တစ်နိုင်ငံလုံးလမ်းကွန်ယက်၏ ၂၄ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်ပါသည်။¹² သို့သော်လည်း ၎င်းလမ်း မိုင်ခြောက်ထောင်ခန့်အနက် မြေသားလမ်းမိုင်မှာ ၁၀၀၀ ကျော်ရှိပြီး လမ်းဦးစီးဌာနလက်အောက်ရှိ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ခြောက်သွေ့ရာသီသာသွားလာနိုင်သော လမ်းကွန်ယက်စုစုပေါင်း၏

¹¹ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ Multidimensional Welfare in Myanmar အစီရင်ခံစာတွင် ကမ္ဘာ ၆ ခု ဖြစ်သည့် ပညာရေး၊ အလုပ်အကိုင်၊ ကျန်းမာရေး၊ ရေနှင့် မိလ္လာရေးဆိုင်ရာစနစ်၊ အိမ်ယာနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု assets တို့အောက်မှ ညွှန်ကိန်း ၁၄ ခုအပေါ် စစ်တမ်းရလဒ်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ “Multidimensional Welfare in Myanmar”, World Bank (2018) see at <https://www.worldbank.org/en/country/myanmar/publication/multidimensional-welfare-in-myanmar>

¹² လမ်းဦးစီးဌာနသည် အမြန်လမ်းမကြီးများ၊ အဓိကလမ်းများ၊ မြို့ချင်းဆက်လမ်းများ တည်ဆောက်ရေး၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေးတို့အတွက် တာဝန်ခံထားပါသည်။ ကျေးလက်လမ်းဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာနနှင့် နယ်စပ်ဒေသနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာနတို့က ကျေးလက်လမ်းများအတွက် တာဝန်ယူပါသည်။ မြို့တွင်းလမ်းများကို စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များက တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပါသည်။

ထက်ဝက်ခန့်မှာ ရှမ်းပြည်နယ်တွင်ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးလက်လမ်းဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာနနှင့် နယ်စပ်ဒေသနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာနများလက်အောက်ရှိ ပိုမိုအရည်အသွေးနိမ့်သောလမ်းများကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်းရှိ လမ်းများမှာ ပို၍ပင် အရည်အသွေးနိမ့်နိုင်ပါသည်။

(၃) ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းမှ အသီးအပွင့်များ အားနည်းစေနိုင်

တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများတွင် ဒေသတွင်းလိုအပ်ချက်များအတွက် ဘဏ္ဍာငွေဖြည့်ဆည်းနိုင်မှု အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရှိသည့်အတွက် (ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များ မညီမျှမှုက) ပြည်သူ့လိုအပ်ချက်များကို တုန့်ပြန်ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းနှင့် ပြည်သူထံတိုက်ရိုက်တာဝန်ခံနိုင်မှုကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချပေးထားသော အစိုးရများ၏ တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံနိုင်မှုကို ၎င်းဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်နိုင်မှုက ပုံဖော်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသာမက အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာမျက်နှာစာများတွင်ပါ လိုက်လျောညီထွေ ချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရန်လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ အခြေခံပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်သူလူထု၏ လိုအပ်ချက်များကို သိရှိပြီး ပြန်လည် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မှု အားကောင်းနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများက စီမံကိန်းနှင့် ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာရေးအတွက် ပိုမိုဆောင်ရွက်လာခြင်းနှင့်အတူ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများသို့ ပြည်သူ့လူထုက ၎င်းတို့၏ လိုလားချက်၊ လိုအပ်ချက်များကို တိုက်ရိုက်တောင်းဆိုမှုများ ပိုမို များပြားလာနိုင်သည်ကိုလည်း မြင်တွေ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်မရှိလျှင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းမှဖြစ်ထွန်းလာမည့် အသီးအပွင့်များ၊ ဒေသနှင့် လူထုအပေါ် နားလည်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မှု တို့ကို အကန့်အသတ်ဖြစ်စေပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များသည် ပြည်သူ့လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် လုံလောက်သောအခွင့်အာဏာ မရှိပါလျှင် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်မဟုတ်ဘဲ ရလဒ်အားဖြင့် နိုင်ငံရေးအရသော်လည်းကောင်း၊ အခြားပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင်လည်းကောင်း ပြည်သူ့လူထု၏ပါဝင်မှု လျော့ကျနိုင်ပါသည်။

မူဝါဒအဆိုပြုချက်များ

(၁) ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အကြား တာဝန်ခွဲဝေမှုများ ရှင်းလင်းစေခြင်း

ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အကြား ဘဏ္ဍာရေးတာဝန်ခွဲဝေမှုများ ရှင်းလင်းစေခြင်းသည် ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် ပထမဆုံးဆောင်ရွက်ရမည့် အခြေခံအချက်ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်တာဝန်ခွဲဝေမှုမှာ ပထမဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတွင် တည်ဆဲ အင်စတီကျူးရှင်းများ (ဥပဒေမူဘောင်များ၊ ဌာနဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများ) ကိုပါ လေ့လာ၍ လိုအပ်သလို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စွာ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူစွာ လုံလောက်သော ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်အတူ အစိုးရ၏ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေမှုကို စဉ်းစားရန်မှာလည်း အရေးကြီးပါသည်။ သို့ရာတွင် အသုံးစရိတ်တာဝန်ခွဲဝေခြင်းပြီးမှသာ ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေနိုင်ခွင့်ကို ခွဲခြားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အသုံးစရိတ်တာဝန် ရှင်းလင်းမှုမရှိသေးခင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ ဒုတိယမဏ္ဍိုင်နှင့် တတိယမဏ္ဍိုင်များဖြစ်သည့် ရငွေရှာဖွေခွင့်များနှင့် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများအတွက် စဉ်းစားခြင်းသည် အစီအစဉ်ကျ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်မည်မဟုတ်ပါ။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် အောက်ခြေအစိုးရများကို အခွင့်အာဏာပိုမိုပေးအပ်ရန်အတွက် ဌာန/အဖွဲ့အစည်းတည်ဆောက်ပုံများ လိုက်လျောညီထွေ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

ဒုတိယအဆင့်အနေဖြင့် ရငွေတာဝန်များကို ရှင်းလင်းစွာခွဲဝေရန်မှာလည်း လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ ရှေ့ပိုင်းနှစ်များတွင် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ (စနစ်ကျမှု) အပေါ်ကိုသာ အလေးပြီး ရငွေရှာဖွေမှုကို စဉ်းစားခြင်း အားနည်းခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေပါ ရငွေရလမ်းဖြည့်စွက်ချက်များက တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ၏ ရငွေရှာဖွေမှုများကို တိုးတက်

စေနိုင်မည့်အခွင့်အလမ်းဖြစ်သော်လည်း ယခုအချိန်အထိ အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိသေးသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများအရ ပေးထားချက်များအတွင်း လက်ရှိတွင် ဘဏ္ဍာငွေ မည်မျှရှာဖွေနိုင်သည်ကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အားလုံးပါဝင်စဉ်းစားခြင်းတို့မှာ ရှေ့လာမည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလှိုင်းများကို လမ်းပြခေါ်ဆောင်သွားနိုင်ပါသည်။

(၂) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၏ ရငွေရှာဖွေနိုင်စွမ်းကို တိုးမြှင့်ခြင်း

ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များအကြား ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ် တာဝန်ခွဲဝေမှုများကို ဆွေးနွေးအဖြေရှာစဉ်တွင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ၏ ရငွေရှာဖွေနိုင်စွမ်းကို တိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ တည်ဆဲ အခွန်အကောက်ဥပဒေများကို ခေတ်နှင့်လျော်ညီအောင် ပြင်ဆင်ခြင်း၊ အသစ်ပြဋ္ဌာန်း၍ ကောက်ခံခြင်း၊ အခွန်နှင့်သက်ဆိုင်သော ကိန်းဂဏန်းသတင်းအချက်အလက်များ ကောက်ယူစုဆောင်းခြင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ တရားဝင်ဖြစ်လာစေခြင်းနှင့် အခွန်အခြေတိုးချဲ့ခြင်း၊ အခွန်မဟုတ်သည့် အခြားသာမန်ရငွေများ ပြန်လည်စိစစ်ခြင်း တို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ထိုအပြင် ဘတ်ဂျက်စာရင်းရေးသွင်းမှုနည်းလမ်းများ ယခုထက် ကောင်းမွန်စေခြင်း၊ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ ငယ်စာရင်းများ တင်ပြစေခြင်းတို့က ဘတ်ဂျက်စိစစ်ထိန်းကျောင်းမှုကို အားကောင်းစေမည်ဖြစ်သည်။ ဘတ်ဂျက်စာရင်းရေးသွင်းမှုများ ပိုမိုအသေးစိတ် စနစ်တကျဖြစ်စေခြင်းနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာ (လက်ရှိကောက်ခံနေသည့်၊ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့် အခွန်အခြေ စသည့်) ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ ပိုမို ရရှိရန် စုစည်း၊ ထားရှိခြင်းဖြင့် မည်သည့်အခွန်အမျိုးအစားမှာ မည်သည့်နေရာတွင် တိုးတက်လာရန်လိုသည် နှင့်/သို့မဟုတ် မည်သည့်ဌာန၏ အခွန်စီမံခန့်ခွဲမှု အားကောင်းလာစေရန် လိုအပ်လျက်ရှိနေသည်ကို ထင်သာမြင်သာရှိစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

(၃) ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှုနည်းလမ်းများကို တိုးတက်စေခြင်း

တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအနက် ပြည်ထောင်စုလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှာ အရေးပါသည့် ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်အဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်မှစ၍ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုသည် ပိုမိုစနစ်တကျ ဖြစ်လာပါသည်။ ယခင်က ဘတ်ဂျက်လိုငွေအတွက် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေဖြည့်ဆည်းခြင်းမှ ယခုဆိုလျှင် နှစ်လတ်ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင်ကိုအခြေခံသော စုစုပေါင်းလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေမှ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အလိုက်၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ကိုယ်တိုင်ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် ညွှန်ကိန်း ၆ ခုကို သုံး၍ ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုနည်းလမ်းကို သုံးစွဲလာပါသည်။ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုစနစ်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန် အောက်ပါတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ (၁) လက်ရှိညွှန်ကိန်းများက တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အလိုက်၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ကိုယ်တိုင်ဘဏ္ဍာငွေ ထောက်ပံ့နိုင်စွမ်းကို မှန်မှန်ကန်ကန် ထင်ဟပ်ခြင်း ရှိ-မရှိကို ပြန်လည်စိစစ်ရန် (၂) ညွှန်ကိန်းတစ်ခုချင်းအပေါ် မတူညီသည့် အလေးပေးတွက်ချက်မှုမျိုး ထည့်သွင်းတွက်ချက်နိုင်ခြင်း (၃) တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်များအလိုက်တွင် လူတစ်ဦးကျအတွက် ဘဏ္ဍာငွေ သုံးစွဲနိုင်မှုကို အခြေခံစဉ်းစား၍ ဝေလံခေါင်ဖျားဖြစ်သည့်ဒေသများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေ ဖြည့်စွက်ထပ်ဆောင်းပေးခြင်း၊ (၄) လက်တွေ့အခြေအနေနှင့်ကိုက်ညီအောင် ညွှန်ကိန်းများ (နှင့် သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ) ကို အမြဲမပြတ် ပြန်လည် update လုပ်ခြင်း (၅) နောက်ထပ်အရေးပါသော လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအမျိုးအစားဖြစ်လာသည့် အခွန်ဝေစုခွဲဝေမှုအပေါ် ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်း (၆) ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များအကြား ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုများ ပိုမိုတိုးတက်လာစေခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

(၄) ရှိဆဲ ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များကို ထိရောက်စွာ သုံးစွဲခြင်း

ရှိဆဲ ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များအတွင်း အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှုများကို ထိရောက် ကောင်းမွန်စေခြင်းဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများက အသုံးစရိတ်သုံးစွဲမှုများမှ အကျိုးကျေးဇူးအများဆုံး ပြန်လည်ဖြစ်ထွန်းစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အစိုးရများအနေဖြင့် အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိသည့် ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်များမှ အသုံးစရိတ်ခွဲဝေသုံးစွဲရာတွင် စီးပွားရေးတိုးတက်ရေး၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျှော့ချရေး စသည့် မတူညီသည့် ရည်မှန်းချက်များ

အတွက်လည်းကောင်း သာတူညီမျှမှုနှင့် ထိရောက်မှု စသည်တို့အကြားလည်းကောင်း ခက်ခက်ခဲခဲ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရပါသည်။ အစိုးရက ဆောင်ရွက်မည့် ဦးစားပေးမှုဝါဒလုပ်ငန်းများ ရေးဆွဲထားပြီး ၎င်းလုပ်ငန်းစဉ်များအကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှုကို ပြန်လည် ဆန်းစစ်နိုင်မည့်နည်းလမ်းများ (ကိန်းဂဏန်းများ၊ benchmarks များ) အသုံးပြု၍ ပြန်လည်တိုင်းတာချိန်ဆခြင်းဖြင့် လက်ရှိအသုံးစရိတ်ခွဲဝေမှုများသည် ဦးစားပေး လုပ်ငန်းများနှင့် ကိုက်-မကိုက်၊ မူဝါဒမျှော်မှန်းထားသည်များ ပြည့်မီ-မမီ ကို သိရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူပင် လက်တွေ့မျက်တွေ့ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ မူဝါဒ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း (evidence-base policy making) ကလည်း အသုံးစရိတ်များ၏ထိရောက်ကောင်းမွန်မှုကို အားပေးစေမည် ဖြစ်ပါသည်။ (ဥပမာအားဖြင့် မြို့နယ်တစ်မြို့နယ်ချင်းစီအလိုက်၊ မြို့နယ်တစ်မြို့နယ်ချင်းစီ၏ ကဏ္ဍအလိုက် လိုအပ်ချက်ကို ဖော်ပြသည့်ညွှန်ကိန်းများနှင့် အသုံးစရိတ်ခွဲဝေသုံးစွဲမှုကို ချိတ်ဆက်ထားခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်) ထို့အပြင် မူဝါဒ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ရေးဆွဲရာတွင်နှင့် စီမံကိန်း/ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲရာတွင် ပြည်သူလူထု၏ ပါဝင်နိုင်မှု၊ တုန့်ပြန်နိုင်မှုကိုအလေးထားခြင်း၊ ပြည်သူအသံကို ပြန်လည်နားထောင်နိုင်မည့် စနစ်တစ်ခု ဖန်တီး ခြင်းတို့က ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံမှုရှိသော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော အစိုးရ တစ်ရပ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။